

พระพาทเกิด

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๗

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ ตั้งใจฟังธรรม ฟังธรรม ชีวิตของคนมีค่า มีค่าตรงนี้นะ ชีวิตของคน ชีวิตนี้คืออะไร? ชีวิตนี้ เกิดแล้วมาเป็นมนุษย์นี่ใครพาทเกิด ธรรมะแสดงเรื่องความเกิดดับ แต่ความเกิดดับที่ละเอียดมากที่คนเราไม่สามารถจะเข้าไปเห็นได้ คนเราเกิดนี่อะไรพาทเกิด? พระพาทเกิดนะ พระพาทเกิด พุทโธง พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานพาทเกิด พระพาทเราเกิดมา แล้วเราก็พาพระของเรา สมบูรณ์สมบูรณ์ไปในชีวิต สมบูรณ์สมบูรณ์ไปนะ

คุณ ผู้ที่เขาทำฝ่ายบริหาร เขาไปรอบโลกนะ เขาพาชีวิตของเขาสมบูรณ์สมบูรณ์ไปในโลกนี้ พระพาทเราเกิดมา แล้วเขาก็ไม่เห็นพระ แล้วเขาก็พาพระสมบูรณ์สมบูรณ์ไปในชีวิตนี้ แล้วชีวิตนี้ก็ต้องตายไป พอตายไป พระก็พาเราเกิดอีก เขาก็ไม่เห็นกับชีวิตนี้อีก นี่พระพาทเกิด ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ปฏิสนธิจิตนี้พาทเกิด

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มารดาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะท้องฝันว่าช้างเผือกมา ช้างเผือก ได้ช้างเผือกมาแล้วจิตปฏิสนธิในครรภ์ของมารดาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเกิดในธรรมเกิดตั้งแต่ปฏิสนธิ เกิดในครรภ์นะ

แต่มนุษย์เราเห็นว่าเกิดจากครรภ์ของมารดา คลอดออกมาแล้วถึงเกิด เราคลอดออกมาจากครรภ์ของมารดา เกิดออกมาแล้วเจอพระ พระพาทเราเกิดมา เราก็เจอพระในบ้านของเรา เราเจอพ่อเจอแม่ของเรา พ่อแม่ก็เลี้ยงดูเรามา เลี้ยงดูเรามา เลี้ยงดูเราเพื่อจะให้เราอยู่ในสังคมได้ ถ้าเรามีคนดีนะ คนที่มีบุญมีกุศลจะเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ จะพาทแม่...

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็พระพาทเกิด แต่เป็นเจ้าชายสิทธัตถะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่เกิดในธรรม เวลาจะออกบวช พระเจ้าสุทโธทนะพยายามจะดึงไว้รั้งไว้ในะ แต่ก็พยายามออกค้นคว้า พระพาทเกิดแล้วก็จะไม่พาพระสมบุทสมบันไปอีก จะไม่พาพระนี้ตายไปแล้วไปเกิดอีก “พระ” พระในหัวใจ แต่มันโดนกิเลสปิดบังไว้

เจ้าชายสิทธัตถะไปฝึกฝนกับลัทธิต่างๆ ก็ไปฝึกฝนกับเขา เพราะความเข้าใจ ความเข้าใจว่ามีครูมีอาจารย์อยู่ เราจะฟังครูฟังอาจารย์ จะฟังใครก็ฟังไม่ได้ เพราะสิ่งนี้มันเป็นบุญญาธิการ สิ่งนี้เป็นการเกิดขึ้นมาจากเจ้าชายสิทธัตถะสร้างบุญกุศลมามากหลายสิ่งนี้ มันเป็นเขาวนัปัญญา เวลาคนมีปัญญา คนมีเขาวนั เกิดมาจากไหนล่ะ? เกิดมาจากการสะสมมาของจิตดวงนั้น นี่ก็เหมือนกัน นี่มันยิ่งกว่าเขาวนั ยิ่งกว่าปัญญา มันอยู่ที่ความเห็น ความเห็นของมนุษย์ในสมัยนั้น เห็นสภาวะการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ก็ไม่สนใจ มันไม่สนใจ เพราะมันเป็นธรรมดา เห็นจนเคยชิน เห็นไหม พระพาทเกิด แล้วก็พาชีวิตไปอยู่อย่างนั้น อยู่กับโลกเขา สภาวะแบบนั้น

แต่เจ้าชายสิทธัตถะทำไมสะท้อนหัวใจละ สะท้อนหัวใจจนคิดหาทาง การมีการเกิด การแก่ การตาย มันก็ต้องมีฝ่ายตรงข้ามกับการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย สิ่งที่จะเกิดการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย มันอยู่ที่ไหนล่ะ มันก็ต้องค้นคว้า ต้องพยายามแสวงหา แล้วสิ่งนี้มีอยู่ตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาล ฤๅษีชีไพรมีอยู่แล้ว ฤๅษีชีไพรถือศีล ๘ ศีล ๘ ใครบัญญัติขึ้นมาล่ะ เพราะมันมีมาอยู่ดั้งเดิม แล้วในลัทธิต่างๆ เขาก็ประกาศตนว่าเขาเป็นศาสดา เขาเป็นผู้สิ้นกิเลส แต่ผู้สิ้นกิเลสมันก็หมักหมม นี่พระพาทเกิดมา แต่เขาไม่สามารถเห็นพระในตัวของเขาได้ เขาไม่สามารถทำพระของเขาให้สะอาดขึ้นมาได้ เขาไม่สามารถเกิดขึ้นมาในธรรม

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้พระพาทเกิดแล้วก็ค้นคว้าหาพระนะ ถ้าเรามีความกตัญญูของเรา เจ้าชายสิทธัตถะพยายามค้นคว้า ค้นคว้าขึ้นมาแล้ว ค้นคว้าขึ้นมาจนเห็นสภาวะธรรมอันนี้ใจ เวลาเกิดขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สิ่งนี้จะไม่ต้องตายอีกแล้ว จะไม่มีพระ พระองค์นี้ประเสริฐที่สุดในหัวใจแล้ว จะไม่มีการเกิดและการตายต่อไปอีก แล้วก็เอาธรรมะนี้ไปสอนพระเจ้าสุทโธทนะ เอาพระเจ้าสุทโธทนะถึงซึ่งนิพพานได้ สอนสามเณร ราชู สอนนางพิมพา สิ่งนี้ออกมาประพฤติปฏิบัติแล้วก็ไปสอนแม่

ถ้าเรา พระพาทเกิดมาในบ้านของเรา เรามีพ่อแม่ ถ้าเราเอาพ่อแม่เข้ามาให้ดวงตาเห็นธรรม อันนี้จะเป็นคุณเป็นประโยชน์มหาศาลเลย เราที่ทุกข์ก็ยาก พ่อแม่ก็ทุกข์ก็ยาก ทุกข์ยาก

เพราะการเกิดเป็นมนุษย์นี้มันเป็นเรื่องของสมมุติโลกเขา โลกเขาเป็นจริงอยู่อย่างนี้ ความเจริญของประเทศต่างๆ ความเจริญของทวีปต่างๆ มันก็เป็นสภาวะแบบนี้ โลกนี้เป็นอินไตยนะ มันจะเป็นสภาวะอย่างนี้ตลอดไป แล้วแต่กรรมของสัตว์จะมาก็คงเกิดยุคไหน สมัยใด

เกิดยุคที่สมัยหิน การหากินของเขา เขาต้องหากินแบบดิบๆ เพราะเขายังไม่มีไฟ เขามีสภาวะกินแบบนั้น เราคิดเห็นสภาวะแบบนั้นไปแล้วเราสลดสังเวชไหม แต่เวลาโลกเขาคิดกันนะ โลกนี้อายุก็พันล้านปี โลกนี้จะมีอายุขนาดไหน เขาคิดไปในอดีตอนาคตนะ เขาพยายามค้นคว้ากันหาแต่ความสุขของเขา นี่เขาพาพระของเขาสมบุกสมบันไปในโลก แล้วก็พาพระของเขาตายไป สิ่งที่มีคุณค่าที่สุดคือพระในหัวใจไง

พระในหัวใจ ถ้าเรามีคุณงามความดี พระในหัวใจนี้ จะสร้างคุณงามความดี แล้วเราก็จะเลื่อมใส เห็นไหม เลื่อมใสของเรา พระนี้พระในบ้านของเรา ถ้าเราเลื่อมใสพระในบ้านของเรา เราพยายามส่งเสริมพระในบ้านของเราให้ประพฤติปฏิบัติดีนะ ทาน ศีล ภาวนา สิ่งที่เป็นทาน เราหาสิ่งนี้จนเจอไว้ให้ได้สร้างบุญกุศล ให้สร้างบุญกุศลเพราะว่าเรื่องของธรรม ธรรมกับโลกนี้ต่างกันมาก

เวลาเรื่องของโลก ทางวิทยาศาสตร์ต้องเจริญมาก ทางวิชาการต้องเจริญมาก เจริญทางวิชาการนะ จนปัจจุบันนี้เรื่องพลังงานเป็นเรื่องสำคัญมาก ที่ไหนถ้าเกิดไฟฟ้าดับ สิ่งที่เขาคิดขึ้นมาเป็นเทคโนโลยีต่างๆ มันจะเสียหาย ข้อมูลมันจะลบเลือนไป เครื่องใช้สิ่งต่างๆ นั้นมันจะเสียหายมาก ดีเป็นราคาเป็นมหาศาลเลย เห็นไหม ทางวิทยาศาสตร์เขาคิดขึ้นมา คิดมาจนเป็นทาส เป็นทาสสิ่งที่ครอบงำ จะต้องแสวงหาสิ่งนี้ จะต้องหาพลังงานทดแทน จะต้องหาสิ่งต่อไป เพื่ออนาคตตลอดไป สิ่งที่เราแสวงหาเพื่ออนาคตตลอดไปเป็นความเจริญของโลกใช้ไหม โลกนี้เจริญเจริญขึ้นมาเพื่อให้สัตว์สังคมมีความเป็นอยู่เป็นสุขขึ้น

แต่ก่อนคนเราต้องปากกัดตีนถีบนะ อาหาร ๓ มื้อนี้ต้องค้นต้องหาเอง ต้องทำให้สุขขึ้นมาเอง เคี้ยวนี้จะมีสิ่งที่เขามาส่งถึงที่ ส่งถึงที่ถ้าเรามีเงินมีทองของเรา นี่มองกันว่าสิ่งนี้เป็นความสุข แต่หัวใจมันว่าแห้ว เราพาพระของเรา สมบุกสมบันไปในชีวิต ถ้าเป็นสังคมของชาวเกษตร เขาจะมีเวลาเวลาของเขา เวลาถึงฤดูกาลของเขา เขาจะทำการเกษตรของเขา แล้วถึงฤดูที่เขาจะทำบุญกุศลของเขา

สิ่งที่มิมีเวลา แต่ก็ต้องเป็นเกษตรอุตสาหกรรม ต้องมีความเร่งรีบตลอดไป ชีวิตนี้มันจะไล่หลังเข้ามา นี่พาพระเราสมบุทสมบันไปในชีวิตของโลกเขา สิ่งที่เป็นชีวิตของโลก จนกว่าเราเห็นความทุกข์ของหัวใจ มันถึงจะแสวงหาทางออกนะ พวกเราที่ออกมาประพฤติปฏิบัติหนึ่ง ผู้ที่ออกเห็นทุกข์จนออกบวชเป็นพระ นี่เขาเกิดใจ พระพาทเกิดมาเป็นมนุษย์อย่างหนึ่ง พระพาทัวเราเองพาทเกิด พระพาทเกิดเป็นสมมุติสงฆ์อย่างหนึ่ง

สมมุติสงฆ์ เห็นไหม เป็นพระโดยสมมุติ ห่มผ้าเหลือง โจนคิ้ว โจนผม โจนทุกอย่าง ประกาศตนว่าเป็นพระ แต่แสวงหาพระของเราเจอไหม ถ้าแสวงหาพระของเราเจอ พระของเราอยู่ที่ไหน ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เวลากรรมมันพาทเกิด ทำให้ชีวิตนี้หมุนไปตามโลกเขา สิ่งก็ตามโลกเขา

ในสมัยพุทธกาล พระเวลาตายไป ไปเกิดเป็นเส้นอยู่ในจิวร เพราะอะไร เพราะจิตนี้ไปติดสิ่งที่ติดนี้ไปติด เวลาเกิดก็เกิดเป็นสัตว์ เกิดเป็นเส้นก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าอย่าเพิ่งแจกผ้าฉันนั้น เพราะในวินัยสงฆ์ ถ้าพระถึงกาลสิ้นชีวิตนั้น สิ่งที่เป็นบริวาร ๘ นี่ให้แจกกันในหมู่สงฆ์ไหม จะแจกกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “อย่าเพิ่งแจกนะ เพราะพระองค์นั้นตายไปแล้วมาเกิดเป็นเส้นอยู่ในจิวรนั้น ถ้าแจกไป เส้นตัวนั้นจะมีความโกรธ”

นี่อารมณ์โกรธ อารมณ์ ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันครอบงำ ครอบงำให้จิตดวงนั้นเป็นไป มันพาให้จิตนี้สมบุทสมบันไปในความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้น แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่เห็น เป็นผู้เข้าใจสภาวะแบบนี้ทั้งหมด ถึงบอกว่าให้เอาจิวนี้นี้เก็บไว้ในตู้ก่อน ครบ ๗ วันแล้ว เส้นนั้นมันตายจากนั้นไป

ตายจากนั้นไปเพราะว่าเป็นพระประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัตินั้นก็มิบุญมีกุศลเหมือนกัน บุญกุศลนะ แต่ความติดพัน ความติดพันในอภิชฌาอารมณ์นั้น เวลาตายจากพระนั้นต้องไปเกิดเป็นเส้นนั้นก่อน แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสงวนรักษาให้จิตดวงนี้ไว้ เพราะมิบุญกุศลอยู่ ให้มีความสุขกับสิ่งนั้น ตายจากเส้นนั้นไปเกิดบนสวรรค์ นี้อยู่ในพระไตรปิฎกนะ สิ่งที่อยู่ในพระไตรปิฎกนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสนี้เป็นความจริงตลอด สิ่งนี้วางไว้ให้เราก้าวเดิน

ฉะนั้น เราถึงต้องค้นคว้าหาของเรานะ ถ้าเราเจอพระของเรา เราจัดเกล้าพระของเรา ถ้าพระของเรา เวลาเรามีพระพุทธรูป ถ้าเราไม่จัดพระพุทธรูปของเราก็จะเศร้าก็จะหมอง จิตของเรา

เหมือนกัน ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันเศร้าหมอง ปฏิสนธิจิตนี้สำคัญมาก เพราะปฏิสนธิจิตเกิดในสถานะไหนล่ะ? เกิดในสถานะของอินทร์ พรหม เกิดเป็นเทวดา สิ่งที่เกิดมันก็มีพระอันนี้ พระอันนี้ ตัวพระนี่ตัวผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จะเกิดในสถานะต่างๆ

สิ่งที่เกิดในสถานะต่างๆ ก็เพลินไป ในเมื่อมีความสุข ทุกอย่างเป็นทิพย์หมด ก็มีความสุข ก็เพลินเพลินไป ก็พาพระอันนี้เพลินเพลินไปกับชีวิตนั้น ชีวิตหนึ่ง ชีวิตหนึ่ง แต่เราขับรถ เวลาเราเติมน้ำมันรถเต็มถัง เวลาเราขับรถออกไป แล้วน้ำมันใช้พลังงานนั้นไป แล้วน้ำมันหมด ถึงเวลาแล้วน้ำมันหมดไปไหนได้ไหม เราก็นั่งจับเจ้าอยู่บนรถ นี่เราอยู่บนรถนะ

จิตนี้ก็เหมือนกัน อยู่ในสถานะของเทวดา ของอินทร์ ของพรหม เหมือนกัน เวลาใช้ชีวิต มันก็เหมือนน้ำมันในถังนั้น มันใช้ไปๆ แล้วมันก็ต้องหมดไป แต่รถยังจอดอยู่บนถนน เราก็นั่งจับเจ้าอยู่บนถนนนั้น เพียงแต่หาวิธีการอย่างไรจะกลับบ้าน จะกลับที่อยู่ของเรา แต่เวลาจิตที่มันพ้นจากวาระ มันพ้นจากเทวดา อินทร์ พรหม เวลาตายไป หมดวาระนั้นก็ต้องเวียนไป พาพระนี้เวียนไปในวัฏฏะ

สิ่งที่เวียนไปในวัฏฏะ เพราะอะไร เพราะเพลินในชีวิต เพราะไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่ค้นคว้าหาพระของตัวเอง ไม่ขัดเกลาพระของตัวเองให้สว่าง ให้ส่องไสขึ้นมาส่องไสขึ้นมานั้น จิตนั้นมีที่พึ่งที่อาศัย สิ่งที่มีที่พึ่งที่อาศัย เพราะเทวดา อินทร์ พรหม ก็พึ่งเทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ก็ประพฤติปฏิบัติได้ถ้ามีจิตมีนิสัย แต่ในเมื่อในความเพลิน เวลาเรามีสมบัติของเรา เรายังมีพอใจในสมบัติของเรา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาชีวิตเป็นอย่างนั้น เขาก็เพลินของเขา ความเพลินของเขา นี่ก็เลสมันถึงสำคัญมาก มันปิดบังใจทุกๆ ดวงใจนะ ทุกๆ ดวงใจมีกิเลสถึงมีการเกิด ถึงมีการเกิดแล้วก็ต้องใช้ชีวิตนั้นไป ถ้าเราเกิดแล้วเหยียบแผ่นดินไม่ผิด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรมะ เกิดมาแล้วได้ออกบวช ได้ออกประพฤติปฏิบัติ ไม่เหยียบแผ่นดินผิด แผ่นดินของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานี้เรื่องของธรรมเป็นความละเอียดอ่อนลึกซึ้งมาก เรื่องของโลก เรื่องของวิชาการ เขาก็ว่าสิ่งนั้นเป็นความละเอียดลึกซึ้งมาก ต้องพยายามค้นคว้ากัน นักวิชาการต้องค้นคว้า ต้องวิจัยสิ่งต่างๆ เพื่อมาเป็นประโยชน์กับโลก โลกนี้จะเจริญรุ่งเรืองมาก

แต่ยิ่งเจริญรุ่งเรืองขนาดไหน สิ่งต่างๆ มันจะมีความสุขแล้วคนเราจะมีเวลามาก พอมีเวลามาก ก็เลสมันก็แสดงตัวได้มาก พอกิเลสแสดงตัวได้มาก คนก็จะทุกข์มาก นี่โลกนี้เจริญ ในประเทศที่ว่ามีความสุขมีความสบาย แต่มีประชากรทำร้ายตัวเอง ฆ่าตัวตายเป็นกี่ปอร์เซ็นต์ ปอร์เซ็นต์ มันจะมีอย่างนั้นตลอดไป เพราะว่าจิตดวงนี้ สิ่งใด อาหารของมัน คือความสุข ความพอใจของมัน อยู่ตรงไหนละ

ธรรมะอยู่ตรงนี้ ธรรมะเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนมาก ทาน ศีล ภาวนา ความจาคะ ความเสียสละ สิ่งที่มีความจาคะ ความเสียสละ ทำไมเราสละได้ละ ของมีคุณค่ามากนะ ผู้ที่มีใจเป็นธรรมของเขามีมหาศาลขนาดไหนเขาก็ให้ทานได้ ให้ทานได้เพราะอะไร เพราะเขามีความสุข เขามีความสุข เขามีความพอใจ เขาได้ทำให้ใจดวงหนึ่ง ทำให้สัตว์ต่างๆ ได้อาศัยสิ่งที่ว่าเขาแสวงหามา เขาได้บุญกุศลสิ่งนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้นมาจากนี้ พระโพธิสัตว์นี่เป็นผู้สละ เป็นผู้ชักนำ เป็นผู้ทำให้ปัญญา ให้ต่างๆ การสละออกอย่างนั้น บารมีใจดวงนี้ก็เกิดขึ้นตลอด บารมีของใจจะเพิ่มพัฒนาขึ้นมา เพราะมีการเสียสละแล้วมีความสุข ไม่ใช่ทำแบบคนตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ใช่แบบด้วยความจำยอมหรือทน มันทำด้วยความพอใจ สิ่งทีพอใจตรงนั้น นี่ปัญญามันจะเกิดอย่างนี้

ผู้ใดมีศีล มีศีลสมบูรณ์ เวลาเกิดขึ้นมา ทำไมคนเราเกิดมาไม่เหมือนกัน มนุษย์เหมือนกัน เวลาเกิดขึ้นมา บางคนเกิดขึ้นมาแล้ว เกิดมาในครอบครัวที่มีความสุขความสมบูรณ์ เกิดขึ้นมาในสิ่งที่ว่า เกิดขึ้นมาแล้วมีความสุขความงาม บางคนเกิดขึ้นมานี้ทุกตะเข้ใจ ทุกตะเข้ใจ พิจารณาต่างๆ นี่ มันสภาวะกรรม แล้วมันจะปฏิเสธได้อย่างไรละ เพราะสิ่งนี้พระเราพาทำมา ใจของเราพาทำ ใจของเราต้องการเอง เราเบียดเบียนเขา เราทำลายเขา เราถ่มถั่วแก้งเขา เราทำลายทุกๆ อย่าง แล้วเวลาเราไปเกิดในสถานะ ขณะที่ทำอยู่นี้ เพราะเรามีสถานะของภพ ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ ลมหายใจเข้าออกมันยังไม่ถึงเวลาของมัน เราทำสิ่งใดๆ เราบอกเราทำแล้วเราก็กพอใจ นี่คนพาล

เวลากิเลสมันบังผู้รู้ บังพระของเรา มันทำให้พระของเราออกไปทำความชั่ว ทำความเบียดเบียนคนอื่น สิ่งที่เราเบียดเบียนเขา เขามีความทุกข์ ความทุกข์อันนั้นเราสร้างให้เขา แล้วมันจะไม่เป็นกรรมของเราได้อย่างไร ขณะที่เรตายไป พอเรตายไป ลมหายใจขาดเท่านั้น จิตนี้มันเป็นไปตามแต่ค่าของจิตนั้น ค่าของจิตนั้นทำคุณงามความดีหรือทำบาปอกุศล ทำคุณงามความดี

แต่ถ้ามันทำความชั่ว บาปอกุศลไว้ในใจ จิตนี้ข้องกับสถานะนั้น มันก็เสวยสถานะนั้นก่อน สิ่ง
เสวยสถานะนั้นๆ มันก็เกิด เกิดทุกตะเจิญใจ เกิดต่างๆ เกิดสภาวะแบบนั้น

ก็เราทำของเราทั้งนั้น สภาวะกรรมแบบนั้น เราจะปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธ ความจริงเป็น
แบบนั้น ความจริงคือความจริง ความปฏิเสธ ความไม่ยอมรับรู้ของเรา มันก็ทำให้เราเจ็บปวด ทำ
ให้เราทุกข์ร้อน ทำให้เราไม่พอใจ ทำให้เรากระวนกระวาย ทำให้เราเดือดร้อน เราทำชีวิตของเรา
เอง แล้วเราก็ไม่ยอมรับกับชีวิตของเราเอง เราพยายามผลักไส นี่สมุทัย

สิ่งที่มันเป็นไปเราก็ไม่ยอมรับ สิ่งที่ยากแสดวงหาอยู่ สิ่งที่ยากแสวงหาธรรม แสดวงหาธรรมก็
แสวงหาด้วยสมุทัย สมุทัยคือค้นหาความทะยานอยาก อยากได้สะดวกสบาย อยากอ่าน
พระไตรปิฎก ศึกษาธรรมแล้วก็จะได้เป็นอย่างนั้น อยากจะเป็นแบบนั้น แต่ไม่ทำอย่างนั้นหนึ่ง
อยากจะเป็นแบบนั้น เราไม่เคยสละ เราไม่เคยแสวงหามา เบื้องหลังของเรามันเป็นสภาวะทุกข์ยาก
ขนาดไหน เราก็ต้องมาค้นคว้า มาหาเอาในปัจจุบันนี้

ในเมื่อในปัจจุบันนี้ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ คนอื่นเขามีของเขามา เขาหาของเขามา เขาก็
สมบูรณ์ของเขา ในการประพฤติปฏิบัติของเขามันก็สะดวกสบายใช้ไหม ของของเราไม่มี ของ
ของเราไม่ได้หามา ในเมื่อของเราไม่ได้หามา เราตั้งใจปฏิบัติตรงนี้ ปฏิบัติเดี๋ยวนี้ เราก็พยายาม
แสวงหาของเราเดี๋ยวนี้ ถ้ามันขาดแคลนสิ่งใด สิ่งใดไม่สมบูรณ์กับเรา เราก็พยายามค้นค้นของเรา
ไป เพราะมันเป็นสถานะของเรา มันเป็นความเห็นของเรา มันเป็นจังหวะและโอกาสนะ

เวลาเราเกิดมาพบครูบาอาจารย์ เกิดมาพบสิ่งที่สมบูรณ์ มันเป็นจังหวะ แล้วสิ่งนี้เป็น
อนิจจังนะ สภาวะของโลกนี้เป็นอนิจจังทั้งหมด โลกนี้ไม่มีความคงที่ มันแปรสภาพไปทั้งนั้น
แล้วเราเกิดมาสถานะไหน จังหวะของเราและโอกาสของเรา อำนาจวาสนา ในปัจจุบันนี้เรามี
อำนาจวาสนาแล้ว เราพยายามประพฤติปฏิบัติ ในการประพฤติปฏิบัติ ฟังธรรม ธรรมมันเป็น
ความละเอียดอ่อนมาก สัมมาสมาธินะ ความสงบของใจเป็นสภาวะแบบใด ถ้ามีความสงบของใจ
ขึ้นมา เราจะเห็นพระของเรา เราจะเข้าไปค้นคว้าพระของเรา

สินค้าที่เขาส่งสินค้าออกไปในตลาด เขายังต้องมีถิ่นกำเนิดของสินค้านั้น สินค้ามันต้องมี
ถิ่นกำเนิดนะ เขาส่งไปทั่วโลกเลย กำเนิดจากไหน ส่งไปอย่างไร ผ่านขั้นตอนมาอย่างไร เห็นไหม
สิ่งที่เป็นสินค้า สิ่งที่เป็นวัตถุที่โลกเขาใช้กัน มันยังต้องมีถิ่นกำเนิด ยังมีที่มา

แล้วสัมมาสมาธิ พระของเรา สถานะของจิตของเรา เราจะไม่เห็นของเราได้อย่างไร ในเมื่อพระของเรา ถิ่นที่มาของปัจจุบันนี้คือกรรมของมารดา ถิ่นที่มาปัจจุบันนี้ของการเกิดเป็นพระโดยสมมุตินี้ เกิดขึ้นมาจากอุปัชฌาย์อาจารย์ สิ่งที่อยู่ปัชฌาย์อาจารย์สร้างไว้ให้เราขึ้นมาเป็นสมมุติสงฆ์ แล้วเราเกิด เราพยายามค้นคว้า พยายามหาพระของเรา ถึงเป็นปัจจุัตถ์ ถึงการเป็นการประพฤติปฏิบัติ ถึงเป็น อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ

พระนี้เกิดแล้ว เกิดมาในวัฏฏะ เกิดมาในสมมุติ เกิดมาจากกรรมของมารดา เราก็พยายามถนอมรักษาชีวิตของเรา ได้ความเป็นอยู่จากมารดาเลี้ยงเรามา บิดามารดาเลี้ยงเรามา เลี้ยงเรามาเพื่อเป็นบุญเป็นกุศล ให้ทานกับลูกมาก่อน ลูกดำรงตนขึ้นมาจนเป็นผู้ที่ปิกกล้าหาแข็ง แล้วก็พยายามทำบุญกุศลของเรา ผู้ที่บวชก็บวชให้พ่อให้แม่ ให้พ่อให้แม่เพราะเลือดเนื้อเชื้อไข ของพ่อของแม่มาค้าศาสนา นี่มันก็เป็นการทดแทนบุญคุณ แล้วเราพยายามให้พ่อให้แม่ มีความสุขขึ้นมา ความสุขขึ้นมาเพราะอะไร เพราะเราเป็นคนดี พ่อแม่จะมีความสุขมากถ้าลูกของเราเป็นลูกที่ดี ลูกของเราทำมาหากินโดยสัมมาอาชีพะ

ถ้าลูกออกบวช ก็ลูกออกบวชประพฤติปฏิบัติ หวังพึ่งชายผ้าเหลือง นี่พระ ทำคุณงามความดีเลี้ยงตอบแทน ศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรมในหัวใจ ถ้ามีแล้วจะเป็นบุญกุศล จะเป็นความสุข ความร่มเย็นไป นี่เรื่องของโลกนะ แต่พระของเรา ถึงที่สุดแล้ว เราต้องพยายามค้นคว้าของเรา ถ้าเราเปิดตาของพ่อของแม่ได้ เพราะพ่อแม่พยายามค้นคว้า

ในวินัยนะ จะอุปัชฌาย์อาจารย์ เราต้องอุปัฏฐากอุปัชฌาย์อาจารย์ ถ้าอุปัชฌาย์อาจารย์อยากจะสึก อยากจะสึกนะ พ่อแม่ของเราก็เหมือนกัน เราพยายามตอบแทนบุญคุณ นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่ออุปัชฌาย์อาจารย์ของเราอยากจะสึก ลูกศิษย์ลูกหาต้องพยายามชักนำ ถ้าเราเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่อย่างหนึ่ง เราเลี้ยงครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง สิ่งนี้มันเป็นการเกิดในโลก แต่ถ้ามันการเกิดในหัวใจ ละ เกิดในหัวใจเราต้องพยายามมีความศรัทธามีความเชื่อ ถ้าเราเชื่อนะ เรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะค้นคว้าหาพระของเรา พระของเรา ถิ่นกำเนิดของพระของเรา ถิ่นกำเนิดนี้กำเนิดมาตั้งแต่วัฏฏะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป บุญเพนิวาสนาสุตติญาณ ย้อนไปไม่มีที่สิ้นสุด นี่มันยาวไกลขนาดไหน ถิ่นกำเนิดของจิตนี้มันวนไปในวัฏฏะ มันสร้างอำนาจวาสนามา มหาศาล ย้อนไปเบื้องหลังเพราะมันสร้างอำนาจวาสนามา มันถึงมีความเห็น มีเขว้านปัญญา มีความคิด สิ่งที่เป็นความละเอียดอ่อน เวลาเชื่อโรคต่างๆ เขาจะวิเคราะห์เชื่อโรค เขาต้องเข้ากล้อง

จุลทรรศน์ เขาต้องเข้ากล้องขยายเพื่อให้เห็นเชื้อโรค เห็นเชื้อโรคแล้ว เขาก็มีสิ่งต่างๆ มียา มีการรักษา มีการแก้ไข

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราจะค้นคว้าหาจิตของเรา เราจะหาความสงบของเรา ธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญาในการใคร่ครวญ ปัญญาของเรา เราพยายามดึงเรามา เรามีความตั้งใจ เราจะออกประพฤติปฏิบัติ ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราอยู่ในการครองเรือน การประพฤติปฏิบัติมันก็ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ถ้าเราอยากประพฤติปฏิบัติด้วยการไม่ให้พระนี้ ไม่ให้สมบุณสมบันอีกแล้ว เกิดมาในชาตินี้แล้วจะต้องชำระให้สะอาดผุดผ่อง แล้วจะไม่ให้มีเชื้อไข ให้จับเคลื่อนให้พระของเรานี้จะต้องไปเกิดอีก ไม่ให้พุทโธ ให้ผู้รู้จะต้องไปเกิดอีก สสารตัวนี้ ผู้รู้ ชาติ ๖ นี้ยังต้องไปเกิดอีกแน่นอน ถ้ายังมีกิเลส มีตัณหา มีอุปาทานอยู่ สิ่งที่เป็นตัณหา เป็นอุปาทาน เพราะสิ่งนี้เป็นธรรมชาติของเขา

กิเลสนี้ก็เป็นอย่างอื่นหนึ่ง กุศล อกุศล สิ่งที่เป็นอกุศลนี้ก็เป็นอย่างอื่นหนึ่ง ธรรมฝ่ายขาวและธรรมฝ่ายดำ ธรรมฝ่ายขาวคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้จะให้ผลเป็นความสุข เป็นความสุขนะ เราประพฤติปฏิบัติ ทำสมาธิสมาธิจิตสงบขึ้นมา เราก็นึกมีความสุขในสมาธินั้น จิตอิ่มเต็มตรงนั้น ตรงนี้ต่างหากเป็นถิ่นกำเนิดของจิตในปัจจุบันนี้ ถิ่นกำเนิดของจิตนี้ที่มันเกิดมา เวียนมาจากอดีตชาติ เวียนมาตั้งแต่ไหน สิ่งนั้นมันเป็นอดีตอนาคต สิ่งที่ดีอดีตอนาคตก็ส่งผลมาให้ในปัจจุบันนี้

ถ้าปัจจุบันนี้ เราย้อนกลับมา เราใช้สติของเรา ใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญเข้ามาหาสมาธิของเรา เราจะเห็นถิ่นกำเนิดของจิตนี้ ถ้าเห็นถิ่นกำเนิดของจิตนี้ เราก็จะเริ่มเห็นพระของเรา เราจะทำความสะอาดพระของเรา เราจะขัดพระของเรา เราจะทำสมาธิ สิ่งที่เป็นสมาธิ สิ่งที่เป็นความสกปรกของพระของเราให้ได้ ถ้าเราทำสมาธิ ทำสิ่งที่สกปรกของพระของเราออกมา กิเลสมันจะเริ่มเบาบางลง เบาบางลง

ถึงบอกว่าต้องกำหนดพุทโธอะไร สิ่งที่จะทำ เราขัดพระของเรา เราต้องมีอุปกรณ์เข้าไปขัดพระ นี่ก็เหมือนกัน จิตนี้มันเป็นนามธรรม จิตนี้ละเอียดอ่อนมาก ความคิดของคนนี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐมาก คำว่า “ปัญญา” ปัญญาของโลก เขาแข่งขันทางโลก เขาแข่งขันกันทางปัญญา แต่ปัญญาของเขาคือปัญญาการค้นคว้าของโลกียะ โลกียปัญญา

แต่ถ้าปัญญาของเรา เราเกิดมาจากครรภ์ของมารดา เราเกิดมาจากสมมุติสงฆ์นี้ เราก็เป็นสมมุติเหมือนกัน มันก็เป็นโลกียะของมัน ถึงจะต้องเริ่มต้นจากถิ่นกำเนิด เริ่มต้นจากศูนย์กลางของความรู้สึก เริ่มต้นจากตัวของเรา ถึงจะเป็น อตุตา หิ อตุตโน นาโถ เราถึงจะค้นคว้าพระของเราได้ ถ้าเราค้นคว้าพระของเราได้ เราพยายามทำ ต้องมีเครื่องมือ คือคำบริกรรมไง

เริ่มต้นจากคำบริกรรม สิ่งทีคำบริกรรม กรรมฐาน ๔๐ ห้อง อันดับ ๑ คือพุทโธ อันดับ ๒ อันดับ ๓ ธัมโม สังโฆ มรณัสสติ สังฆานุสติ สิ่งต่างๆ นี้ เรากำหนดเข้ามา เพราะจิตนี้มันละเอียดมาก เวลามันทุกข์มันร้อน มันทุกข์มากนะ คนเราเวลาทุกข์ ทุกข์จนถึงกับทำลายตัวเองก็มี ทุกข์จนเกลียดแค้นคนอื่น ทำลายสิ่งต่างๆ ได้ทั้งหมดเลย สิ่งนี้มันเป็นเพราะอะไร เป็นเพราะมันเป็นอารมณ์ความรู้สึกนี้มันให้ผลเป็นทุกข์ไง

แต่ในเมื่อเรากำหนดพุทโธๆ สิ่งนี้เป็นธรรม คำว่า “พุทโธ” คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม แต่พระของเรา คือพุทโธของเรามันเป็นเนื้อหา เป็นสาระ เป็นความจริง เราต้องอาศัยสิ่งนี้เกาะเกี่ยวกัน เห็นไหม เราเป็นสาวก สาวกจะผู้ที่ไต่ยนได้ฟัง ผู้ที่จะเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นปริยัติ สิ่งที่มีความศรัทธาความเชื่อ เราจะศึกษาปริยัติ มาเป็นศรัทธาความเชื่อนี้มันเป็นวิชาการ

สิ่งที่เป็นวิชาการแล้วเราเอาสิ่งนี้เป็นตัวตั้ง แล้วเราพยายามทำให้สมความปรารถนาสิ่งนี้ มันเป็นที่ถิ่นกำเนิดที่เรามองไม่เห็น เป็นถิ่นกำเนิด เหมือนของสินค้าที่เขาทำเทียมเลียนแบบ สิ่งที่เขาทำเทียมเลียนแบบ เขาต้องปกปิดสถานที่ของเขา เพราะเขาล่วงละเมิดลิขสิทธิ์ของคนอื่น สิ่งที่เขาละเมิดลิขสิทธิ์ของคนอื่น เขาต้องลวงละเมิดลิขสิทธิ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ ไม่ต้องการสิ่งตอบแทน ไม่ต้องการลิขสิทธิ์ของใคร ถึงบอกไว้ วางไว้เป็นปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติเป็นเครื่องดำเนิน ศึกษาเล่าเรียนเป็นแบบโครงสร้าง ศึกษาเล่าเรียนมาเป็นวิชาการ ศึกษาเล่าเรียนมาเป็นสิ่งที่ว่า เราจะสร้างขึ้นมาให้เป็นสมบัติเป็นสินค้าของเรา ถ้าเรามีถิ่นกำเนิดของสินค้าของเรา เรามีถิ่นกำเนิดของโรงงานของเรา เราจะสร้างของเราขึ้นมา เราต้องทำสมาธิของเราให้ได้

ถ้าเราทำสมาธิของเราให้ได้ กำหนดพุทโธ คำบริกรรม มันก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันถึงว่าเป็นโลกียปัญญาก็เป็นโลกียะ ต้องเริ่มต้นจากตรงนี้ แล้วจะเกิดเป็น

สมบัติของเรา จะเห็นถื่นกำเนิดของใจ จะเห็นสถานที่ใจ เราจะสร้างสินค้าของเราขึ้นมาจากหัวใจของเรา เราจะกำหนดคำปริกรรม

ถึงจะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...

...ว่าจะเป็นการล่วงละเมิดสิทธิ์ สิ่งนี้...

...เพราะเราเป็นสาวกะ เป็นสถานะ สถานะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สยัมภูตรัสรู้ด้วยตนเอง สิ่งนี้ไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยายามค้นคว้าขึ้นมาแล้ววางธรรมไว้ เราสาวกะ สาวก ผู้ได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังนี้ มันเป็นเราทำขึ้นมา ถึงว่า เราสร้างบารมีมาไม่ถึงขนาดนั้น แล้วเราต้องเอาสิ่งนี้ทำให้เกิดขึ้นมา ให้เห็นถื่นกำเนิด พยายามปริกรรมพุทธโธฯ นะ

สิ่งที่พุทธโธนี้ปริกรรมไปเกิด เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกศึกษากับอาพาธดาบส ศึกษากับต่างๆ ทำมหาศาลเลย ใครก็ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้หมด ทำได้หมด แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปล่อยของเขาหมดเลย แล้วกลับมาเอาอานาปานสติ อานาปานสติ กำหนดลมหายใจเข้าออก อดอาหารทำความเพียรเร่ง เร่งขนาดไหน อดทนขนาดไหน สิ่งนี้เป็นเปลือก

มันเป็นสิ่งเปลือก เพราะมันเข้าไม่ถึงถื่นกำเนิด ถ้ามันไม่เข้าถึงถื่นกำเนิด มันก็จะไปแก้ไขสิ่งต่างๆ ไม่ได้ สิ่งที่ไม่เข้าถึงถื่นกำเนิด เพราะปัญญามันไม่เกิดหนึ่ง เพราะธรรมยังไม่เกิดหนึ่ง เพราะความเป็นไป เพราะความไม่เข้าใจ ถึงต้องกลับมาอานาปานสติ แล้วย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้ามาให้เห็น ให้เห็นเข้าไป จนเข้าไปเห็นอัสวักขณญาณ สิ่งนี้เกิดขึ้น อวิชชาปัจจุชา สงขารอวิชชาคือความไม่รู้ เป็นความหลงผิดของใจดวงนี้

ถ้าความหลงผิดของใจดวงนี้มันก็ขับเคลื่อนไปตามอำนาจของอวิชชา มันมีพลังงานมาก แล้วมันสร้างสม มันสร้างสถานะต่างๆ มันบิดเบือนธรรมออกไป สถานะไหน ๖ ปีทุกข์ขนาดไหน อดอาหาร อดนอน อดทุกข์ อย่าง แต่สิ่งนั้นอดมาเพราะไม่มีธรรม ถึงอดโดยการแบบว่าเข้าใจว่าการอดนั้นเป็นวิธีการ มันไม่สม ไม่สมกับมรรค ๘ ไม่สมกับว่าอัสวักขณญาณจะเกิดขึ้นมาได้

ถึงกลับมาปรับพื้นที่ ถื่นกำเนิดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่ที่พุทธะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น แล้วย้อนกลับไปที่สิ่งนี้ อัสวักขณญาณเกิดขึ้นแล้ว ทำลายตรงนั้น

ขาดออกไปจากใจ นี่จากอวิชชาเป็นวิมุตติเลย ได้เป็นวิชา มันก็เป็นระหว่างก้าวเดิน จนเป็นวิมุตติสุขกับใจดวงนั้น สิ่งที่เกิดจากใจดวงนั้น แล้วเราอาศัยสิ่งนี้ เพราะเราเกิดมาเป็นสาวกะ สาวกผู้ไฉน ได้ฟัง เราก็พยายามกำหนดพุทโธๆ

ถ้าพุทโธ เราโดยความเชื่อ พุทโธออกมาจากหัวใจ พุทโธ เรាប់นแต่ปาก แต่หัวใจคิดฟุ้งซ่านไปตลอด สิ่งนี้มันก็เข้าไม่ถึง มันถึงว่าเป็นเปลือก สิ่งที่เป็นเปลือกคืออาการของใจ อาการของใจ มันก็ทำให้อารมณ์ของใจเป็นอารมณ์ความรู้สึก เป็นสัญญาอารมณ์ ถ้าสัญญาอารมณ์เกาะเกี่ยวอย่างนี้ไป มันก็ปล่อยไปเป็นความว่างได้พอสมควร สิ่งที่เป็นความว่างเพราะใจมันไม่ออกไปรับรู้อารมณ์ข้างนอก มันก็รับรู้แต่พุทโธๆ นั้น แล้วมันก็ว่างอยู่อย่างนั้น เพราะเราไม่บริกรรมต่อไป

ถ้าเรามีสติ เราตั้งใจของเราขึ้นมา เราพยายามของเราขึ้นมา เพราะเรามีความมุมานะ เพราะเรามีอำนาจวาสนา เพราะเรามีความเชื่อ งานของโลกเขา เขาแบกหาม เขาทำงาน เขาว่าเขาเหนื่อยหน่ายมาก อันนี้งานของเรา อาการของใจ ใจทำงานนะ ใจกำหนดพุทโธๆ มันทำงานของมันตลอด ถ้าใจของเรา บอกว่า “มันว่างแล้ว มันปล่อยแล้ว” นี่ใจของเรามันไม่ยอมทำงาน ใจของเรามันปล่อย แล้วมันคิดของมันว่าค้นหาความทะยานอยาก สมุทัยทั้งนั้น สิ่งที่เป็นสมุทัย มันถึงเข้าไม่ถึงถิ่นกำเนิดใจ

แต่ถ้ามันเป็นความจริง มันกำหนดพุทโธๆ มันจะพุทโธไป จิตมันจะลงนะ มันปล่อยเข้ามาทั้งหมด สิ่งที่ปล่อยเข้ามามันจะว่างเข้ามา สติพร้อมเข้ามาตลอดเลย เห็นไหม มันมีถิ่นกำเนิด ถ้าถิ่นกำเนิดในปัจจุบันนี้ เพราะอำนาจวาสนาของเรา พร้อมของเราแล้ว ถ้าอำนาจวาสนาของเราพร้อม เราทำของเราได้ เราบังคับจิตของเราเข้ามาได้ บังคับด้วยสติ ถ้ามีสติบังคับ สิ่งนี้จะป็นงานเข้ามา ถ้าไม่มีสติบังคับ มันทำโดยในปัจจุบันนี้

ถ้าเป็นสมัยพุทธกาลนะ ถ้าสมัยพุทธกาล เอาเครื่องบินไปบินในสมัยพุทธกาล มันจะเป็นความมหัศจรรย์มาก เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีวิทยาศาสตร์ขนาดนี้ แล้วในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีเจริญมาก สิ่งที่เจริญ เราก็เห็นว่าความเจริญนั้น เราเคยชินกับความสะดวกสบาย เราเคยชินกับการพึ่งพาอาศัยเทคโนโลยี เราเคยชินกับสิ่งนี้ เราถึงบอกว่าเราจะต้องทำแบบสะดวกสบายของเรา เราว่าเราเป็นปัญญาชน

เห็นไหม พระของเราโดนกิเลสปิดบัง แล้วพาเราสมบุกสมบันไปในท่ามกลางของความคิด ของอวิชา สิ่งนี้อวิชานี้พาพระของเราสมบุกสมบันออกไป ทั้งๆ ที่เราประพฤติปฏิบัติอยู่นะ เราก็ต้องการความสะดวกสบาย “เราเป็นปัญญาชน เรามีความรู้มาก สิ่งที่เป็นความรู้ ทำอย่างไรก็ได้ ทำอย่างไรให้มันสะดวกสบาย เพื่อจะให้จิตของเราสงบเข้ามา” มโนคติของมัน นี่กิเลส มันมีอำนาจมาก กิเลสมันใหญ่โตมากอยู่ในหัวใจดวงนั้น แล้วก็ทำหัวใจดวงนี้ให้ลุ่มลูกลุ่มหลาน ทั้งๆ ที่มีศรัทธา ทั้งๆ ที่มีความเชื่ออยู่นะ

เรามีศรัทธามาก เรามีความเชื่อ เราถึงได้ออกบวช ออกประพฤติปฏิบัติ โดยสมมุติสงฆ์เกิดขึ้นมาจากอุปัชฌาย์ของเรา อุปัชฌาย์ของเรายกเราขึ้นมาเป็นสงฆ์ เป็นสงฆ์ขึ้นมา นี่เป็นสมมุติสงฆ์ แต่ถ้าเราจะเห็น กันว่าพระของเราให้เป็นอริยสงฆ์ อริยสงฆ์เกิดขึ้นมาจากใจ ใจนี้สำคัญ ใจนี้เป็นสิ่งที่เป็นสมบัติที่มีคุณค่ามาก เพราะเวลาสุข ใจนี้ก็มีความสุข เห็นไหม เรามีความสุข ยิ้มแย้มแจ่มใส มันเกิดมาจากใจ มันจะมีความสุขออกมาจากขั้วหัวใจเลย เวลาที่มีความทุกข์มันก็สิ้นใจ ใจให้หัวใจสิ้นสะเทือนไปหมดเลย สิ่งนี้มันมีคุณค่ามหาศาลเลย แต่เราก็ไปติด เห็นไหม เราไปติดแต่ แก้ว แหวน เงินทอง ติดในลาภสักการะ ติดในชื่อเสียง ติดในสิ่งต่างๆ

บวชเข้ามาแล้ว นุ่งเหลืองนะ นุ่งเหลืองห่มเหลือง แต่มันก็แสวงหาออกไปตามแต่ลาภสักการะ ชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณต่างๆ ต้องการ สิ่งนี้มันเป็นแก่นามธรรม เห็นไหม โลกธรรม ๘ สรรเสริญนินทา สิ่งที่เขาสรรเสริญขึ้นมา แล้วเรามีคุณสมบัติอย่างนั้นไหม เรามีคุณธรรมอย่างนั้นไหม ถ้าเรามีคุณธรรมของเรา เขาจะสรรเสริญหรือไม่สรรเสริญก็เรื่องของเขา เราทำคุณงามความดี เขาจะว่าเราชั่ว นั่นก็เป็นลมปากของคนอื่น แต่จิตใจของเราก็ไม่สิ้นใจไปกับเขา

แต่ถ้าจิตใจของเรามันไม่มีหลัก มันจะสิ้นใจไปกับเขา แล้วมันก็จะวิ่งออกไปหาเขา ทั้งๆ ที่ว่าตัวนี้เป็นพระนะ แต่หัวใจมันเป็นอะไรล่ะ หัวใจของเรา มนุสสเปโต มนุสสตริฉาโน มนุษย์ มนุษย์ ถ้าเป็นมนุษย์ แล้วถ้าเป็นพระมันจะเป็นพระอะไร ถึงบอก “พระพาเกิด” แล้วกิเลสมันก็ปกคลุมพระของเราไว้ แล้วเราก็สมบุกสมบันไปกับชีวิตของเรา

แม้แต่การประพฤติปฏิบัติ ขนาดที่ว่ามันก็ต้องการความสะดวก ต้องการความสบาย แล้วเข้าใจว่าเราคิดของเรา ปัญญาของเรา นี่ความเห็นแก่ตัว ความคิดของตัว ตัวเองเป็นใหญ่ ตัวเองถูกต้อง สิ่งที่มีความตัวเองถูกต้อง พระของเราลุ่มลูกลุ่มหลาน พระของเราสอนให้กิเลสมันเหยียบ

อย่าทำลาย เราไม่รู้ตัวเลยนะ เราคิดว่าเรามีปัญญา เราคิดว่าเราเป็นคนเหนือคน เราคิดว่าเรามีปัญญา เราฉลาด เรามีความสุข มีความสบายกว่าคนอื่น ทั้งๆ ที่กิเลสมันออกหน้า

ถึงบอกว่า ถ้ามีปัญญา มีความคิด มีสิ่งต่างๆ สิ่งนั้นเป็นเรื่องกิเลสพาคิด เราถึงต้องหยุด ตรงนี้ไง ถ้าเราหยุดตรงนี้ได้ ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นพุทโธๆ นี่สัทธาจริต ต้องมีความเชื่อ แล้วมีความมั่นคง จะทำกำหนดพุทโธเข้ามา แต่ถ้าเป็นปัญญาชน ความคิดพุทโธๆ มันไม่มีเหตุผล เราก็ใช้ปัญญาของเรา ใช้สติควบคุมความคิดของเรา ใช้ปัญญา ใช้ปัญญา ปัญญาคือมีสติ มันคิดสิ่งใดเราก็ใช้ปัญญาไตร่ตรองต่อความคิดนั้น ความคิดนี้คิดมาทำไม ความคิดนี้คิดแล้วมีประโยชน์อะไร ถ้าเราทำงานของเรา เราต้องใช้ปัญญาของเรา ในหน้าที่การงานของเรา เราต้องใช้ความคิด อันนั้นมันสมควร

แต่ขณะที่เราจะทำความสงบของใจ เราอยู่ในทางจงกรมของเรา เรากำลังนั่งสมาธิอยู่นี้ เราหวังผลเพื่อให้เห็นพระของเรา เราหวังผล เราต้องการค้นคว้าพระของเรา ให้พระของเราแสดงตัวออกมา ให้เห็นถันกำเนิดของพระของเรา ถ้าเราเห็นถันกำเนิดของพระของเรา เราต้องการความสงบต่างหาก เราไม่ต้องการความคิด ในเมื่อมันคิดขึ้นมาเราก็ใช้ความคิดย้อนกลับกับความคิดนั้น คิดขึ้นมา มันมีเหตุผลอะไร คิดขึ้นมา มันคิดแล้วหัวใจมันพองโตไปขนาดไหน

ถ้าหัวใจมันเศร้าหมอง เวลามันพองโตขึ้นมา คิดสิ่งที่มันพองโตมันจะพองโตมาก คิดสิ่งที่เราโดนเขาตีดนินทา มันจะมีความเศร้าหมอง นี่ความทุกข์มันก็สั้นไหวหัวใจ เราหาถันกำเนิด เราไม่ถึงถันกำเนิดหรอก เราเห็นแต่ความไหวไปของถันกำเนิดนั้น ถันกำเนิดทำให้เราไหวไปกับสิ่งนี้ สภาวะแบบนี้ เราก็ใช้ปัญญาใคร่ครวญ ใช้สติเข้าไปตามความเห็นของเรา ความคิดของเราใช้ตั้งไว้แล้วเอาสติควบคุมไป นี่เป็นปัญญาอบรมสมาธินะ

เราจะจุติ เราจะพิจารณาขนาดไหน อาการของจิตมันจะดับลง ชั้น ๕ ชั้นไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชั้น สิ่งที่เกิดกับชั้น ชั้นคือความทุกข์ความสุข เป็นอารมณ์ความคิดขึ้นมา นี่เขมมันจรมมา เวลาความคิดขึ้นมา สิ่งนี้ก็คิดขึ้นมา เวลามันปล่อยแล้ว มันหายไปไหนล่ะ สิ่งที่ยังหายไปมันเกิดดับ สิ่งที่เกิดดับโดยธรรมชาติของเขา แต่ไม่มีใครเอามาใช้ประโยชน์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นสภาวธรรมแบบนี้ ความละเอียดอ่อน แม้แต่อารมณ์ความรู้สึกก็ไม่ได้เห็น แม้แต่ความเป็นไปของทุกข์สุขก็ไม่ได้รู้ คิดว่าเราเกิดมามีแต่ทุกข์ มีแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ เราอยากจะพ้นทุกข์ จะทุกข์จะยากขนาดไหน นี่มันเป็นเปลือก มันเป็นวิบากของกรรม

แต่ในเมื่อเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราพยายามค้นคว้าหาพระของเรา นักรบนี้ประเสริฐมากนะ ไม่เหยียบแผ่นดินผิดหนึ่ง พยายามค้นคว้าหาพระของเราขึ้นให้ได้หนึ่ง

ค้นคว้าหาพระคือค้นคว้าหาใจใจ พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนี้ไม่มีใครเคยเห็นมัน ไม่มีใครเคยสัมผัสมันได้ สิ่งที่จะสัมผัสมันได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา มันจะปล่อยเข้ามา บ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า นี่มันปล่อยนะ ปล่อยอารมณ์เข้ามา เราก็เห็นความปล่อยวางของมัน สิ่งที่ความปล่อยวางของมัน สมาธิแบบนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันจะเป็นปัญญาวิมุตตินี้ มันจะไม่ลึกลับ ไม่ลึกลับเหมือนเจโตวิมุตติ คือกำหนดพุทโธๆ

ถ้ากำหนดพุทโธๆ กำหนดพุทโธไปเรื่อยๆ มีสติ ไปเรื่อยๆ ถ้ามันจะลง เห็นไหม ความต่างของจิตตนิสสัย ในเมื่อจิตตนิสสัย ความต่างอย่างนั้น เราจะฝืนไม่ได้ ถ้าเราฝืนจิตตนิสสัย มันก็เหมือนกับโลก เราเป็นโลกอย่างหนึ่ง เราไปใช้ยาอย่างหนึ่งรักษาโรคของเรา มันไม่หายหรอก มันไม่ตรงกับโรคของเรา ถ้าโรคของเราตรงกับยา แล้วมันจะหาย ยาที่รักษาโรคของเรา แล้วโรคนี้หายไป เราก็จะมีความสุขมีความสุขสบายขึ้นมา

ในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งใดที่มันปฏิบัติแล้วมันมีความสุขสบายในหัวใจ สะดวกสบายในการที่จิตมันปล่อยวางเป็นสัมมาสมาธิ ไม่ใช่สะดวกสบายแบบกิเลสมันหลอก ถ้ากิเลสมันหลอกต้องการสะดวกต้องการสบาย สิ่งที่สะดวกสบายของกิเลส มันคือทำให้ออกนอกกลุ่ม นอกทาง ทำให้สมบุกสมบันไปในความโลภ ความโกรธ ความหลง ความพอใจ มันหลงของมันนะ มันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

กิเลสมันจะพาคนไปได้ได้อย่างไร กิเลสมันจะพาคนออกนอกกลุ่มนอกทาง กิเลสมันจะพาคนไปนอนจมในอารมณ์ของมัน สิ่งที่น่าอนจมในอารมณ์ของมันเพื่อให้กิเลสมันมีอำนาจเหนือกับใจดวงนั้น ในเมื่อกิเลสมันพาออกไปอย่างนั้น มันถึงว่าความสะดวกสบายของกิเลสคือความลุ่มลุ่มคลุกคลาน

แต่ความสะดวก ความคล่องตัวของธรรม จิตนี้มันจะรู้ รู้เพราะอะไร เพราะมันปล่อย มันมีความสุขใจ เราแบกของหนักแล้วเราวางของหนักลง ใครไม่รู้ว่าแบกของหนักแล้ววางของหนักลง มันจะมีสติหรือ ถ้าไม่มีสติ จะเป็นการประพฤติปฏิบัติใหม่ ถ้ามันมีสติ มันถึงจะเป็นการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราวางสิ่งใดออกไปจากใจของเรา มันก็จะมีความสะดวกเข้ามา สิ่งที่เป็นความสะดวกเข้ามา มันตรงจิต มันโล่งอย่างนี้ มันปล่อยอย่างนี้ ถ้าปล่อยอย่างนี้มันก็จะเข้าไปเห็นถิ่นกำเนิดของใจ ถ้าเข้า

ไปเห็นถื่นกำเนิดของใจ พยายามรักษาสິงนี้ไว้ให้สິงนี้มันคงขึ้นมา มันคงขึ้นมา พอมันคงขึ้นมาเรา
ก็จะทำ ทำคือขัดพระ ขัดของเราให้สะอาด สິงที่พระเราสะอาดขึ้นมาได้ ยกขึ้นวิปัสสนา

ถ้าไม่ยกขึ้นวิปัสสนา สัมมาสมาธิไม่สามารถชำระกิเลสได้ สัมมาสมาธิจะทำให้จิตเรามี
ความสุข มีความร่มเย็น เป็นถื่นกำเนิดของใจ ถื่นกำเนิดของใจ เห็นไหม เวลาคนเขาออก เขาไป
ทำงานต่างจังหวัด เขาทำงานต่างประเทศ เขาจะคิดถึงบ้านของเขา เขาคิดถึงถื่นกำเนิดของเขา เขา
คิดถึงอภยารัตน์ในถื่นกำเนิดของเขา คิดถึงความเราเกิดขึ้นมาในบ้านของเรา ตั้งแต่เราเป็นเด็ก เป็น
ผู้ใหญ่ขึ้นมา มันติดถื่นกำเนิดของเรา นี่เราคิดถึง เราอภยารัตน์ แต่เราก็ต้องไปตามโลก ต้องไป
ตามกระแสของโลก เราต้องหมุนเวียนไป

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราถึงถื่นกำเนิด ถ้าเราเป็นสัมมาสมาธิ ถื่นกำเนิดนั้น สัมมาสมาธินั้น
มันจะเป็นวิปัสสนาไปได้อย่างไร มันเป็นวิปัสสนาไปไม่ได้ มันไม่เป็นขั้นของปัญญา ปัญญา
อบรมสมาธิ ปัญญาใคร่ครวญความรู้สึก ขั้นมันดับมา ขั้นมันปล่อยวางมา ไปถึงตัวของจิต มันก็
เป็นถื่นกำเนิดของจิต ถื่นกำเนิดของจิตมันจะทำลายกิเลสได้อย่างไรละ ในเมื่อมันทำลายกิเลส
ไม่ได้ เพราะมันไม่เกิดปัญญา

ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันอยู่ที่ปัญญาตรงนี้ ปัญญาของเราเห็นไหม
พระองค์นี้ มันขัด มันมีสนิม มันมีสิ่งสกปรกโสภณ เราจะทำอย่างไร ถ้ามันมีสิ่งที่มีความเปื้อน
อะไร เราก็ต้องล้างสິงนั้นออกก่อน แล้วเราจะขัดให้มันเงางามขึ้นมา ให้พระของเรามีความสุข มี
ความผ่องใสขึ้นมาในหัวใจ เราถึงต้องค้นคว้า ถ้าจะเรค้นคว้า ต้องยกขึ้นวิปัสสนา ถ้ายกขึ้น
วิปัสสนานี้เป็นขั้นตอนของปัญญา ขั้นตอนของสมณะคือขั้นตอนของความสงบ ถ้ามีความสงบเข้า
มา มันจะทำให้เราเห็นพระของเรา เห็นถื่นกำเนิดของใจของเรา ถ้าเห็นถื่นกำเนิดของใจของเรา
งานจะเกิดตรงนี้

งานชอบ ถ้าเป็นงานชอบ มรรคเกิดแล้ว ถ้าเป็นงานชอบเราจะเดินโศดาปัตติมรรค สິงที่
เป็นโศดาปัตติมรรค เราจะก้าวเดินออกไป ออกไปทำให้พระเราสว่างไสว ทำให้พระเราไม่ต้องให้
พระนี้พาเกิดพาดาย พระพาเกิดมา แล้วเราก็เกิดเป็นสมมุติสงฆ์ แล้วถ้าเราเกิดติดในลาภสักการะ
ติดในสິงที่อำนาจาสนา ชื่อเสียงเกียรติคุณของเรา เราก็แสวงหาสິงนั้นไป สິงนั้นแก้กิเลสไม่ได้ละ

สິงที่แก้กิเลสคือในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเราสงบเข้ามาอย่างนี้ เราจะแก้กิเลสของเรา
อย่างนี้ แล้วจะเป็นความสุขของเราอย่างนี้ ถ้าเป็นความสุขของเราอย่างนี้ เราจะมีชื่อเสียงเกียรติ

คุณขนาดไหน เราจะมีอำนาจวาสนาขนาดไหน เราก็ต้องตาย ถ้าเราต้องตายไป เราเพลिनกับอำนาจวาสนา เพลिनกับเหยื่อของโลก เวลาตายไป เราก็ต้องพาพระเราไปเกิดอีกแล้ว

พระ พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วถ้าลากสักการะนั้นได้มาโดยบาปอกุศล มันก็ต้องไปเกิดเป็นผี เป็นเปรต เป็นนรกอเวจี ทั้งๆ ที่เราเป็นพระนะ เวลาเราตายไป ถ้าเราไปติดในลาภยศ สรรเสริญอย่างนั้นโดยความอกุศลที่เราหามา เราเกิดมา พระพาทเกิดแล้วหนึ่ง บวชเป็นสมมุติสงฆ์นี้หนึ่ง แล้วเราแสวงหาสิ่งนั้นหนึ่ง แล้วเวลาตายไปเราไปเกิดเป็นเปรตเป็นผี มันไม่สมราคาของการประพฤติปฏิบัติเลย มันไม่สมราคากับเราเกิดขึ้นมาแล้วพบพระพุทธศาสนา แล้วประพฤติปฏิบัติตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

มันจะต้องเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาปฏิบัติ ไม่ใช่มิจฉาสมาธิ มิจฉาปฏิบัติ ความเป็นมิจฉา มันแสวงหาสิ่งที่หลอกลวงใจของตัวเองให้มันลุ่มลुकคลุกคลาน ให้มันหมุนออกไปตามอำนาจของกิเลส ให้กิเลสหลุดกระชากลากไป นี่กิเลสมีอำนาจขนาดนั้น หลุดกระชากลากไป ขนาดที่ว่าเราทำของเราขึ้นมาสงบขนาดนี้แล้ว มันยังยกวิปัสสนาไม่ได้ มันจะเจริญแล้วเสื่อม

เพราะว่าจิตสงบ เห็นไหม สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นมันต้องดับไปเป็นธรรมดา สพุเพ ธมฺมา อนฺตฺตา สภาวธรรมนี้ก็ต้องแปรสภาพโดยธรรมดา สิ่งที่เป็นธรรมดาของเขา เพราะในเนื้อหาสาระของเขาเป็นธรรมดาอย่างนั้น แต่เราเอาสิ่งนี้ตั้งขึ้นมาให้ได้ แล้วเราเห็นความแปรสภาพของมัน เห็นการทำงาน นี่ปัญญามันเกิดอย่างนี้ เกิดจากเพราะเราเห็นการยกขึ้น วิปัสสนา กาย เวทนา จิต ธรรม เพราะกิเลสนี้อาศัยกายกับจิตนี้เป็นที่อยู่อาศัย

สิ่งที่จิตนี้กิเลสอยู่อาศัยกับสิ่งนี้ เราถึงต้องให้สภาวะสอนใจ สอนใจด้วยปัญญา ปัญญามันจะเกิดขึ้นมาจากถีนกัมมัตถนัง ถีนกัมมัตถนัง เพราะกัมมัตถนังมันข้องแวะกับสิ่งต่างๆ จิตได้สำนึกมันติด ความคิดของมัน ความยึดของมัน มันยึด ยึดจากตรงนั้น

ปริยัติ “คนเราเกิดมาต้องตายทั้งหมด ร่างกายนี้ก็ไม่ใช่ว่าของเรา เพราะเราศึกษาหมด” เรา รู้จักสัญญา เรา รู้จักสัญญา เห็นไหม รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สัญญามันเกิดดับ เวลา สัญญามันเกิดดับ มันว่างขึ้นมา มันก็ปล่อยวางเข้ามา มันก็เกิดดับ มันก็ปล่อยวางอยู่แล้ว ทำไมมันชำระกิเลสไม่ได้ละ

สิ่งที่ชำระกิเลสไม่ได้ เพราะความรู้อันนั้น รู้จากสัญญาตัวนี้ แต่ถ้ามันถึงถิ่นกำเนิด มันปล่อยสัญญาตัวนั้นเข้ามา ถึงถิ่นกำเนิดอันนี้ แล้วถิ่นกำเนิดนี้ยกขึ้นวิปัสสนา ถ้าไม่มีการยกขึ้นวิปัสสนา ไม่เห็นกายจากภายใน สิ่งที่มีมันไม่เห็นกายจากภายใน ปัญญามันจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ถิ่นกำเนิดนี้มันจะเป็นสภาวะแบบนั้นได้อย่างไร ปัญญามันเกิดขึ้นมาถึงเป็นภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นจากตรงนี้

เห็นถิ่นกำเนิด เห็นกายอันนั้น แล้วแยกแยะสิ่งนั้น ให้แยกแยะทำลายสิ่งนั้น ให้สิ่งนั้นเป็นวิภาค ให้สอนใจใจ ให้ใจมันเห็นว่ามันเห็นต่อหน้าของมัน ให้รู้แจ้งกับปัจจุบันนั้น สิ่งที่ปัจจุบันนั้น เห็นสภาวะแบบนั้น มันยึดถือมันของมัน เพราะมันมีถิ่นกำเนิด มันมีความยึดมั่น จิตได้สำนึกยึดมั่น เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเป็นสภาวะแบบนั้น เนื้อหาสาระ เนื้อหาข้อเท็จจริงของกิเลสมันเป็นแบบนั้น แล้วมันก็หลอกหลวงเรา หลอกหลวงให้ใจดวงนี้ลุ่มลुकลुकกลาน แม้แต่การประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่กิเลสมันจะนอนให้เราฆ่ามันหรือ มันยังต่อต้าน มันจะต่อต้าน มันจะพลิกแพลงตลอด ถ้ากิเลสนะ ถ้ากิเลสมิอำนาจ ธรรมของเราจะอ่อนแอ ถ้าธรรมของเรามีอำนาจ กิเลสมันจะอ่อนแอ สิ่งที่อ่อนแอ อ่อนแอเพื่อจะให้ปัญญาเราออกก้าวเดินนี้ไง ถ้าปัญญามันก้าวเดิน

ขั้นของปัญญา ปัญญามันมหัศจรรย์มาก มันจะกว้างขวางมาก แล้วแต่การใช้ของปัญญานั้น ปัญญาถ้าเราใช้โดยสัญญา มันปัญญาโดยเราจำมา สิ่งที่เป็นสัญญา สิ่งที่เป็นสัญญา กิเลสมันรู้ทันสัญญา กิเลสมันรู้ทันหมด เพราะสิ่งนี้มันมีร่องมีรอยให้กิเลสมันบังหน้าได้ มันบัง มันบิดเบือนได้ แต่ถ้ามันเป็นปัจจุบัน กิเลสมันจะบิดเบือนสิ่งนั้นไม่ได้ เพราะมันเกิดในปัจจุบัน มันเห็นในปัจจุบัน มันแยกแยะในปัจจุบัน กิเลสมันบิดเบือนไม่ได้ เพราะมันไม่ใช่สัญญา มันเป็นปัจจุบัน ธรรม สิ่งที่เป็นปัจจุบันธรรมนี้มันถึงเป็นปัญญา

ปัญญาในมรรคอรียสัจจ มรรคในมรรคญาณ สิ่งที่มีมรรคญาณเกิดสภาวะแบบนี้ มันก็จะทำลายกัน ความปล่อยวางนะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ การปล่อยวางของสัมมาสมาธินี้มีความสุข แล้วเจริญแล้วเสื่อมมันก็รู้ ถ้าเจริญแล้วเสื่อม ถ้าไม่เจริญแล้วไม่เสื่อม มันก็ไม่รู้ว่าจิตสงบอย่างไร แล้วเสื่อมอย่างไร ถิ่นกำเนิดนี้จะรักษาอย่างไร ถิ่นกำเนิดนี้จะเห็นสภาวะของมันเป็นอย่างไรรวมเป็นถิ่นกำเนิดของใจดวงนี้จะรักษาสภาวะแบบนี้ แต่ถ้าอย่างนี้มันยังเจริญแล้วเสื่อมตลอดไป

สิ่งนี้เจริญแล้วเสื่อมเพราะมันเป็นพลังงาน พลังงานอะไรก็แล้วแต่ มันจะเผาไหม้ตัวมันเอง แล้วมันจะเสื่อมสภาวะอย่างนี้ตลอดไป แต่ถ้าเรายกขึ้นวิปัสสนา มันก็ใช้พลังงานอันนี้ พลังอันนี้เป็นสัมมาสมาธิ เป็นสัมมาสติ สิ่งที่เป็นสัมมาสติ ยกขึ้นในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แยกแยะสิ่งนี้ ปล่อยางอย่างนี้ นี่มันเป็นการปล่อยางอย่างนี้คือกิเลสมันยุบยอบลง มันมีอารมณ์แตกต่าง อารมณ์แตกต่างกับว่ามันสงบเฉยๆ สงบโดยความปล่อยาง เห็นไหม มันถึงฆ่ากิเลสไม่ได้

สมาธิฆ่ากิเลสไม่ได้หรอก สมาธิฆ่ากิเลสไม่ได้ สมถะฆ่ากิเลสไม่ได้ แต่ไม่อาศัยสมถะแล้ว โลกุตตรธรรมเกิดไม่ได้ โลกุตตรธรรมเกิดไม่ได้เพราะอะไร เพราะกิเลสมันมีส่วน มันบิดเบือน เห็นไหม เป็นสัญญา เป็นความจำ กิเลสมันรู้หมด กิเลสมันเท่าทันสัญญา เท่าทันกับความรู้หมด เพราะมันเป็นความที่เกี่ยวเนื่องกัน มันเป็นสิ่งทีว่าเป็นร่องรอยของกิเลสที่มันรู้ทันกัน มันถึงเอาสิ่งนี้ มันถึงไม่เป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันถึงไม่เป็นความสมุจเฉตปหาน ให้กิเลสมันขาดไป

เราถึงจะต้องมีความแยกแยะอย่างนี้ ตั้งใจของเราขึ้นมา ให้มีความอดทน ให้มีความมุมานะ สิ่งที่เป็นความมุมานะ เป็นความอดทนนี้มันเป็นคุณสมบัติของผู้ที่ประพฤติกปฏิบัตินะ ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติ เราต้องดูครูบาอาจารย์เป็นแบบอย่าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลับถึง ๓ หน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพิสูจน์ทดลองกับการที่ว่าเจ้าลัทธิต่างๆ สั่งสอนสิ่งนี้มา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบุกสมบันมาขนาดนั้น แล้วเราจะสมบุกสมบันขนาดไหน เอาครูบาอาจารย์นี้เป็นแบบเป็นอย่าง แล้วเรามุมานะของเรา

ถ้าเราทำของเราขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมา สิ่งที่ผิด ถ้าเป็นมิจนมันจะออกนอกกลุ่มนอกทาง สิ่งทีออกนอกกลุ่มนอกทาง เราก็พยายามตะล่อมเข้ามาให้เป็น เพราะเวลาเราวิปัสสนาไป กิเลสมันจะคอยบิดเบือน สิ่งทีกิเลสบิดเบือน กิเลสนี้ เห็นไหม มาร เวลาเราชำระกิเลสนะ เราฆ่าพญามารตายนะ นี่มาร เทพฝ่ายมาร มารค้นคว้าหาใจดวงนี้ ค้นคว้าจนฝุ่นตลบก็ไม่เห็นใจดวงนี้

แต่ในการประพฤติกปฏิบัติปัจจุบัน มารของเรา กิเลสของเราเอง เราสร้างของเราขึ้นมาเอง มันมีกับเราอย่างนี้เอง แล้วมันจริตนิสัย คนเราถ้าละเอียดย่อมัน สิ่งใดเล็กๆ น้อยๆ นี่มันก็สะเทือนใจ แต่ถ้าคนหยาบนะ สิ่งเล็กๆ น้อยๆ มันมองข้าม มันไม่เห็นความเล็กๆ น้อยๆ จิตมันหยาบอย่างนี้ สิ่งใดที่มันเป็นของหยาบที่สะเทือนใจ มันถึงจะมีความเจ็บความปวด นี่กิเลสทีละเอียดย่อมัน กิเลสทีหยาบมันต่างกันอย่างนี้ ต่างกันกิเลสเริ่มต้นอย่างนี้ มันเป็นกิเลสหยาบๆ สิ่งทีแสดงหยาบๆ มันยังมีการต่อต้าน มันยังมีการทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน สิ่งทีล้มลุกคลุกคลานนี้เราถึงจะต้องตั้ง

ด้วยเอาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอาครูบาอาจารย์เป็นแบบอย่าง ถ้าตั้งแบบอย่างนี้เราทำได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความเมตตาตามหาศาลเลย อยากจะรู้สัตว์ชนสัตว์นะ รื้อสัตว์ชนสัตว์ในเวลาของ ๕,๐๐๐ ปีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รื้อสัตว์ชนสัตว์ให้พ้นออกไปจากกิเลส แล้วเราประพฤติปฏิบัติอยู่ในท่ามกลางศาสนาที่เจริญรุ่งเรืองขนาดนี้ เราปฏิบัติโดยที่มีหมู่คณะ มีผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เป็นผู้ที่ร่วมเดินทางกับเรา เป็นมหาศาลขนาดนี้ แล้วเราทำไมไม่มีกำลังใจล่ะ ถ้าเราเอากำลังใจของเราขึ้นมา เราจะต้องต่อสู้ เราจะมีกำลังใจแล้วเราจะต้องสู้ของเราขึ้นมา ถ้าขึ้นมาได้ พลังงานนี้ก็เกิด ความเป็นไปมันก็เกิด สิ่งที่เกิด เห็นไหมจะเกิดในธรรม

พระพาทเกิด แล้วพระก็เกิดในธรรม จากสมมุติสงฆ์ จากพระพาทเกิด พระพาทเกิดกับพระพาทาย แล้วก็ตายไป พุทธโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นี่ปฏิสนธิจิตพาทเกิดพาทายเวียนไปในวัฏฏะ แล้วถ้ามันเกิดในธรรม เกิดในธรรมจิตนี้เป็นอริยสงฆ์ จากสมมุติสงฆ์ทำไมเป็นอริยสงฆ์ล่ะ? สิ่งที่เป็นอริยสงฆ์ มันเป็นมาจากใจ ใจมันถึงมีคุณค่ามหาศาล สมบัติคือใจนะ

สมบัติของโลกเขา เราก็ไปดูแก้วแหวนเงินทอง ทรัพย์สินเงินทองว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์ สิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์เลย มันเป็นของสมมุติ เขาสมมุติกันขึ้นมา เงินถึงมีคุณค่า เขาเลิกสมมุติ เขาเปลี่ยนเงิน เงินก็ไม่มีคุณค่า นี่เห็นชัดๆ เลยว่าสิ่งนี้เพราะมันเป็นความสมมุติ

แต่ถ้าเป็นอริยสงฆ์ขึ้นมาจากหัวใจ มันไม่สมมุติ มันเป็นอริยสงฆ์ มันเป็นความจริง มันเป็นอกุศลธรรม มันเป็นอริยสงฆ์ที่มันจะแปรสภาพ มันเป็นสิ่งที่ไม่แปรสภาพ มันคงที่ไป นี่สมบัติอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาได้จากไหน? จากหัวใจใจ จากสิ่งที่เป็นหัวใจที่มันลุ่มลึกลุ่มกลาน ที่เราพาสมนุกสมบันที่จะไปเกิดอีก เห็นไหม วิปัสสนาจนมันปล่อยวาง ขาดออกไป จิตดวงนี้ถึงจะเกิด ก็เกิดอีก ๘ ชาติเท่านั้น นี่มันจะเกิดอีก เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นกิเลสหยาบๆ

ความละเอียดอ่อนของใจ ความละเอียดอ่อนของกิเลส มันจะมีความลึกซึ้ง ลึกซึ้งมาก กิเลสละเอียดมันก็จะละเอียดมาจากหัวใจ เราก็ต่อสู้เข้าไป ลึกซึ้งเข้าไป ความพลิกแพลงของมัน มันจะมีความพลิกแพลงของมันละเอียดเข้าไป สิ่งทีละเอียดเข้าไป เห็นไหม เราทำงานของเราจบ กระบวนการหนึ่ง แล้วงานต่อไปเราก็ทำไม่ถูกต้อง เพราะอะไร

เพราะเราไม่รู้จะทำอย่างไร เห็นไหม ถิ่นกำเนิด เราทำสินค้าไป ส่งขาย ส่งไปต่างถิ่นต่างแดน ถิ่นกำเนิดจากที่นี่จะไปตกที่นั่น ตกที่นั่น รับสินค้าขึ้นไป ออกกระจายไปสินค้านั้น ออกไปสภาวะแบบนั้น ผลเกิดขึ้นมา คือจิตดวงนี้เป็นอริยสงฆ์ นี่สิ่งนี้จบกระบวนการไป แล้วเราจะทำกระบวนการต่อไปจะทำอย่างไร

นี่มันถึงเป็นอีกกระบวนการหนึ่ง มันถึงมรรคหยาบ มรรคละเอียดใจ มรรคนี้มันจะเรื่องหยาบๆ แล้วมันจะละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันสิ่งที่ละเอียดอ่อน กิเลส มันก็ละเอียดเข้าไป ส่งที่ละเอียด เห็นไหม ความพลิกแพลงของคนทีละละเอียดอ่อน ความพลิกแพลงกับคนที่หยาบก็ต่างกัน ความพลิกแพลงของละเอียดแต่ละขั้น คนคนนั้นคนหยาบ หยาบฆ่ากิเลสอย่างหยาบ สิ่งที่ว่าหยาบแล้ว ความหยาบข้างในถึงหยาบขนาดไหนมันก็ละเอียดกว่าสิ่งที่เป็นหยาบอันนี้ มรรคนี้มันถึงมีหยาบมีละเอียด มีละเอียดเข้าไปเป็นขั้นๆ เข้าไป

สิ่งที่เป็นขั้นๆ เข้าไปเราก็ต้องแสวงหา เราก็ต้องพยายามแสวงหาของเรา เราต้องตั้งโรงงานของเราขึ้นมาให้ได้ ถิ่นกำเนิดจากใจของเรามีขนาดไหน เราตั้งเข้าไป เราจะทำลายเข้าไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไปในหัวใจของเรา เราจะพยายามทำลาย ทำลายให้เป็นปัจจุบันนี้ ให้จิตพ้นออกไปจากกิเลส สิ่งที่พ้นไปจากกิเลส พ้นออกไปจากกิเลสไม่ให้กิเลสพาเกิดในวิภวณนี้

พระพาทเกิดแล้วจะต้องให้พระเกิดในธรรมในหัวใจดวงนี้ จะไม่ให้พาไปเกิดอีกแล้ว ถ้าไม่ให้พาเกิดอีก เพราะสิ่งที่เป็นพยานกับใจดวงนี้ เพราะเห็นการวิปัสสนา เห็นปัญญาการฟาดฟันกับกิเลส เห็นการปล่อยวางของกิเลส เห็นเล่ห์เหลี่ยมของมันที่ทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน สิ่งที่เป็นความลำบากลำบากนี้ลำบากตรงนี้ ลำบากตรงเริ่มต้นจากการประพฤติปฏิบัติ

แต่ถ้าเราเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติจนเรามีหลักมีเกณฑ์ของเรา เห็นไหม นี่ภาวนาเป็น คนทำงานเป็น คนบริหารเป็น ทำอย่างไรก็ได้แล้วแต่ มันจะขาดตกบกพร่อง มันก็ทำเป็นใช่ไหม แต่คนถ้าทำไม่เป็น สิ่งที่มีสมบัติขนาดไหนมันก็บริหารไม่ได้ มันก็ทำสิ่งนั้นให้เจริญออกมาขึ้นมาไม่ได้ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเรากฎาเป็น เรากฎาขึ้นมาจนมันเป็นอริยสงฆ์ขึ้นมาจากในหัวใจ สิ่งที่เราภาวนาเป็น สิ่งนี้มันถึงยากที่สุด ตรงที่ว่าหัดให้เป็นงาน ฝึกงานจนเป็นงาน แล้วทำลายกิเลสออกไปจากใจ สิ่งทีละละเอียดอ่อนขึ้นไปเราก็ต้องบริหารขึ้นไป เราต้องบริหารด้วย เราต้องจัดการของเราขึ้นไป

สิ่งที่จัดการขึ้นมามันก็ต้องมีสัมมาสมาธิ สัมมาสติ สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีวะ สัมมาต่างๆ ให้มันครบกระบวนการของการเคลื่อนไปของมรรคญาณ สิ่งที่มีมรรคญาณจะเคลื่อนเข้าไปทำลายสิ่งที่ละเอียดอ่อนเข้าไปในหัวใจ สิ่งทีละเอียดอ่อน “ธรรม” ธรรมทางออก มันจะเห็นความเป็นไปของกิเลสในหัวใจ ความกิเลสในหัวใจมันจะละเอียดอ่อนขนาดไหน มันจะซุกอยู่ในหัวใจขนาดไหน ธรรมมันจะทางออก ตาข่ายของปัญญามันทางออก

สิ่งที่ทางออก สิ่งทีทางออกให้คันคว้าเข้าไปในหัวใจ ถ้าคันคว้าเข้าไปจะเจอกาย เจอจิต ถ้าเป็นกาย เป็นจิต มันเป็นกาย เป็นจิต สิ่งทีกาย เวทนานอก เวทนาใน กายนอก ภายใน สิ่งทีเป็นกาย ในมันละเอียดอ่อนเข้าไป ความละเอียดอ่อนเข้าไป พิจารณาเข้าไปแล้ว มันจะกลายเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ สิ่งทีเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ เพราะมันกระจายคืนสู่ธรรมชาติเดิมของเขา สิ่งทีธรรมชาติเดิมของเขา ปัญญามันไคร่ครวญอย่างนี้ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ จนกำลังมันพอ

สิ่งที่กำลังมันพอ มันจะปล่อยวางสิ่งนี้ ถ้ามันปล่อยวางสิ่งนี้ นี่คือผลงานของเรา ปล่อยวางๆ จนถึงที่สุด จะต้องถึงที่สุด ความเป็นไปของมัน สิ่งทีเป็นไปของมัน เห็นไหม มันถึงเป็นอฐานะ อฐานะเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้ามันไม่เป็นอฐานะ มันเจริญแล้วเสื่อม สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับไปเป็นธรรมดา ธรรมดาของกิเลสอย่างหนึ่งกับธรรมดาของธรรมอย่างหนึ่ง ถ้าธรรมดาของธรรม มันเห็นสมุจเฉทปหานขาดออกไป

มันเป็นธรรมดาเพราะมันเห็นประจักษ์กับใจ มันเป็นเพราะจิตนี้รู้แจ้ง เพราะถีนก้านิดนี้ มันทำลายตัวมันเอง ถีนก้านิดนี้ทำลายตัวมันเอง เห็นไหม ฐานของใจ ภาวสวะ สิ่งเป็นฐานของใจ เพราะกิเลสมันเกิดตรงนี้ ถึงบอกว่า “ใจไม่มี ใจเป็นนามธรรม ใจสิ่งที่ว่าจับต้องไม่ได้” จับต้องไม่ได้ มันรู้ได้อย่างไร จับต้องไม่ได้ สิ่งนี้มันเป็นผลประโยชน์กับใจได้อย่างไร

สิ่งนี้มันเป็นผลประโยชน์กับใจ พอใจมันว่างขนาดนี้ มันก็ว่างของมัน ว่างปล่อยวางหมดเลย สิ่งทีว่าโลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง โลกนี้ราบนะ จิตนี้จับต้องสิ่งใดไม่ได้เลย เพราะธรรม ธรรมมีอำนาจ ขณะที่ธรรมมีอำนาจ มันจะปกครองให้กิเลสหลบเนื่องอยู่ในหัวใจ พอกิเลสหลบเนื่องอยู่ในหัวใจ นี่ธรรมมีอำนาจ เราก็อันนี้เป็นความสุขมาก นี่คิดได้ สิ่งทีละเอียดอ่อนมันทำให้ใจติดข้องกับสิ่งนี้

ถ้าติดข้องกับสิ่งนี้ อำนาจวาสนา ทุมมสากจุณา เอตมมุงฺกลมุตฺตมํ เวลาคุณธรรมะกันระหว่างผู้ที่ประพฤติปฏิบัติกับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ คนหนึ่งพูดได้ลึกกว่า แล้วเราพูดได้ เราสื่อ

ธรรมของเรา ธรรมของเราออกมาถึงการปล่อยวางกายกับจิตแยกออกจากกัน มันไม่ลึกอย่างนั้น มันถึงไม่ถึงที่สิ้นสุด มันถึงว่าถ้าไม่ถึงที่สิ้นสุด แสดงว่ามันยังมีเหตุการณ์อยู่ข้างหน้าอีก เห็นไหม กิเลสมันมหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์ที่ว่ามันสามารถไม่แสดงตัว สามารถให้เราเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็น วิมุตติได้นะ

แต่เราก็ค้นคว้าเข้าไปจะเห็นสภาวะความเป็นไปของมัน สิ่งที่เป็นไปของมัน สิ่งที่ว่าไม่มี สิ่งที่เป็นความว่าง เพราะจิตนี้เป็นนามธรรม กิเลสมันก็เป็นนามธรรม แล้วกิเลสมันเรืองแสง มันอยู่ในนามธรรมนั้น เราจะค้นคว้าหามันไม่ได้สิ่งนั้นเลย เราจะค้นคว้า

แม้แต่เชื้อโรคของทางวิทยาศาสตร์ ขนาดไหนเขาก็ต้องพิสูจน์ได้ ขนาดไหนเขาก็ต้อง ค้นคว้าหาของเขาได้ กิเลสมันละเอียดอ่อนจนไม่มีใครเห็นมัน มันคิดได้ไง แต่ครูบาอาจารย์ที่ผ่าน แล้วรู้ รู้เพราะอะไร รู้เพราะเหมือนกับเราเห็นเด็ก เด็กมันทำงาน เด็กมันเล่นกัน เรารู้เลยว่าเด็กเล่น กันมันจะจบกระบวนการที่ตรงไหน เพราะผู้ใหญ่ผ่านสิ่งนี้มาก่อน

นี่ก็เหมือนกัน ใจดวงนี้เคยผ่านสภาวะอย่างนี้มาก่อน เคยล้มลุกคลุกคลานมาก่อน เคย สมบุกสมบันอย่างนี้มา แล้วจิตดวงนี้เดินตามมาอย่างนั้น มันเข้ามาถึงจุดนี้ มันถึงมาพักอยู่ที่นั่น นี่ ครูบาอาจารย์ถึงต้องชี้แนะ แล้วพยายามดึงออกใจ ทุมมสากจุลา เอตมมมฺกฺลมฺมุตฺตมํ พุคฺคธรรมะกันเฬุ ประโยชน์กับการประพฤติปฏิบัติ

ถ้าพูดถึงประพฤติปฏิบัติ นี่แสดงว่าสิ่งนี้มันยังมีอยู่ พอจิตมันเริ่มค้นคว้านะ เริ่มทำความเข้าใจ เริ่มสร้างพลังงานของมัน แล้วมันค้นคว้าหาออกมา มันเห็นกิเลสมหาศาลเลย ทั้งๆ ที่ว่าไม่มีนะ ทั้งๆ ที่ว่างอย่างนั้น แต่ถ้าไปเจอแล้ว สิ่งนี้จะเป็นปัญหามาก สิ่งนี้จะเป็นกามราคะ สิ่งนี้จะทำลายหัวใจมาก

สิ่งที่ทำลายหัวใจ มันมาอยู่ในหัวใจ มันถึงได้สืบทสืบทชาติใจ มันมีหัวใจ มันถึงมีการเกิด และการตาย แต่ถ้าทำลายตรงนี้ พยายามพิจารณาของมัน เรื่องของราคะ กามราคะ สิ่งต่างๆ พ้น ออกไปจากกามภพ สิ่งที่เป็นกามคือกามภพ ในวัฏฏะ ๓ รูปภพ อรูปภพ ทำลายสิ่งนี้ออกไปหมดแล้ว สิ่งนี้ถึงจะเกิดเป็นพรหม สิ่งที่เกิดเป็นพรหม เพราะธรรมทำลายกามราคะออกไปจากใจ สิ่งที่ทำลายกามราคะออกไปจากใจ สิ่งนี้สำคัญมาก สำคัญเพราะว่าอะไร

เพราะถ้าทำสิ่งนี้แล้วมันจะเห็นสภาวะ เห็นสภาวะต่างๆ นะ ต่างๆ เพราะอะไร เพราะถ้าไม่ทำอย่างนี้ มันไม่เห็นการเกิดและการตายในกามภพ แต่ถ้าทำลายตรงนี้ เห็นการเกิดและการตายในกามภพ สิ่งที่เกิดในกามภพ อ้อ! กามภพ รูปภพมันเป็นอย่างนี้ เห็นไหม มันเกิดขึ้นมาจากนี้ก่อน เกิดขึ้นมาจากดินกำเนิดก่อน ดินกำเนิดพระพาทเกิด พระพาทเกิดเกิดที่ไหน สิ่งนี้มันปกคลุมแล้วมันก็พาทเกิดในวัฏฏะนี้ วัฏฏะวนไป พระพาทเกิดตลอด พระพาทเกิดตลอด แล้วพระก็พาสมบุกสมบันไป

ในปัจจุบันนี้ การประพฤติปฏิบัติ เราประพฤติปฏิบัติด้วยพลังงานของเรา ด้วยมรรคญาณของเรา สิ่งที่มีมรรคญาณเกิดขึ้นมาจากใจ มันทำลายตัวของมันขนาดนี้ ทำลายตัวของมัน จิตทำลายสิ่งที่กามราคะออกไปจากใจ ถึงไม่เกิดในกามภพใด ตั้งแต่เทวดาลงมา แล้วบอกว่า “สวรรค์ไม่มี เทวดาไม่มี” ไม่มีอย่างไร เพราะจิตนี้ พระตัวนี้มันพาทเกิด พระในใจของเรานี้พาทเกิดสภาวะแบบนี้ แล้วเราทำลายสิ่งนี้หมดเลย นี่ตัวนี้ปฏิสนธิจิต

สิ่งที่จิตปฏิสนธิ ปฏิสนธิจิต อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺณ สิ่งนี้แสงสว่าง “จิตเดิมแท้นี้ส่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส” สิ่งที่เราสร้างขึ้นมาจากอุปกิเลสมันหมองอยู่อย่างนี้นะ แต่เวลาผ่านกามราคะ ผ่านกาย ผ่านจิต แล้วสิ่งนั้นเป็นอุปกิเลสหรือไม่? นี่มันเป็นขั้นของกาม มันเป็นขั้นของการเกิดและการตายในวัฏฏะ มันไม่ใช่อุปกิเลส มันเป็นความจริงของเขา

แต่อุปกิเลสที่ว่าเวลาเกิดในปฏิสนธิของครรภ์ของมารดา ความละเอียดอ่อนของอวิชชา ความละเอียดอ่อนของพระ ความละเอียดอ่อนของพุทธะนี้สำคัญมาก มันละเอียดอ่อนมาก มันเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน จะหาเครื่องมือเข้าไปจับความที่ละเอียดอ่อนยิ่งกว่านั้น เอาเครื่องมือสิ่งใดเข้าไปจับ สิ่งที่เกิดเข้าไปเห็นสภาวะแบบนั้น เพราะเราไม่เห็นสิ่งนี้ นี่ปฏิสนธิ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนี้ถึงพาทเกิดใจ นี่พระพาทเกิด

คนที่เกิด แม้แต่ประพฤติปฏิบัติแล้ว อย่างที่เกิดเป็นเส้น ก็พระเหมือนกันทำไมไปเกิดเป็นสัตว์ล่ะ นี่ก็เหมือนกัน เวลาพระพาทเกิด เกิดเป็นมนุษย์ก็ได้ เกิดเป็นสัตว์ก็ได้ เกิดเป็นเทวดาก็ได้ เกิดเป็นอินทร์ พรหมก็ได้ แต่ขณะที่เกิดในอริยสงฆ์นี้เกิดในปัจจุบัน “พระพาทเกิด” คือในปัจจุบันเกิดต่อหน้าเรา เกิดโดยการเรียนรู้แจ้ง ความเห็นแจ้งอันนี้เกิดขึ้นในธรรม

สิ่งที่เกิดขึ้นในธรรม เกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเห็นสภาวะธรรมแบบนี้เข้ามา จนผ่านกามราคะขึ้นมาจนถึงจุดนี้นะ จนไปเห็นจิตของจิตเดิมแท้ เห็นจิตเดิมแท้ถึงต้องเอาความ

ละเอียดย่อของใจดวงนี้ เอาญาณ ความละเอียดย่อของมรรคญาณสิ่งนี้เข้าไปจับ เห็นพระของตัวใจ

เห็นไหม ในเซน ในมหายานเขาบอก “เจอพระพุทธเจ้า ต้องให้มาพระพุทธเจ้าก่อน” เจอพุทธะไง พระนี้พาทเกิด ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้ที่จะพูดอย่างนั้นได้ เขาต้องเห็นความเป็นจริงของเขา เห็นพุทธะ ต้องทำลายพุทธะนี้ก่อน เพราะพุทธะนี้คือพระ พุทธะนี้คือผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน...ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นปฏิสนธิจิต มันเป็นความละเอียดย่อมาก ถ้าคนไม่มีการประพุดิปฏิบัติจะเข้าไปไม่เห็นสิ่งนี้เลย สิ่งนี้เป็นความรู้ลึก

เราไม่เคยเห็นใจของเราละ เวลาเราเป็นปุถุชน มันมีความหยาบ ความหยาบของเรา อารมณ์รุนแรงมาก ความทุกข์ ความสุข ความโกรธ ความหลง มันรุนแรง เราไม่เคยเห็นสิ่งใดเลย ในการประพุดิปฏิบัติ ปล่อยาวเข้ามาเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา แล้วการจับ การจับต้อง การขุดคุ้ย การค้นคว้าหาเหตุผลให้เป็นขั้นของปัญญา มันก้าวเดิน สิ่งที่ต้องมีสมณะ สิ่งที่เป็นมหาสติ มหาปัญญา จากสติปัญญาหยาบๆ ที่เราใช้กันอยู่ เราคิดกันอยู่นี้ สติเราก็ดึงไม่ได้ ล้มลุกคลุกคลาน เวลาสร้างสมขึ้นไป สูงขึ้นมาระดับนี้เป็นมหาสติ มหาปัญญา

มหาสติ มหาปัญญาทำลายกามราคะ สิ่งที่ทำลายกามราคะ เข้าถึงจุดสุดขั้วนี่จะเป็นปัญญาญาณ ปัญญาญาณคือปัญญาอัตโนมัติ สิ่งที่เป็นอัตโนมัติมันจะซึมกันตลอด อัตโนมัติ อัตโนมัติ ขยับไปทางดีก็ได้ ขยับไปทางอวิชาก็ได้ ขยับไปทางกิเลสก็ได้ ถ้ามันขยับไปทางกิเลสมันจะหมุนออกไปทางกิเลส ถ้าขยับมาทางธรรม มันจะเป็นธรรม นี่มันถึงเป็นปัญญาญาณ มันถึงเป็นความละเอียดย่อ สิ่งทีละเอียดย่อต้องใช้ปัญญาญาณอันละเอียดย่อเข้าไปจับต้องสิ่งนี้ แล้วทำลายสิ่งนี้ออก

ถ้าทำลายพระ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน “พุทธะ” ชื่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือว่าพุทธะคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นสมมุติที่สื่อกัน แต่นิพพาน วิมุตติสุขของใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีใครเคยเห็นมัน สิ่งทีเห็นมัน เพราะมันเป็นสิ่งที่เหนือโลก

สิ่งที่สื่อกันอยู่นี้ ปัญญาของโลก เทคโนโลยีของโลกนี้สื่อกันเข้าใจกัน แม้แต่โทรศัพท์มือถือ แม้แต่สิ่งต่างๆ กลิ่นวิญญูต่างๆ เขาจับต้องได้ เขาใส่รหัสได้ เขาแปลออกมาได้ เขามีความหมายของเขาออกมาได้

แต่ถ้าจิตละเอียดอ่อนขนาดนี้ แล้วเข้าไปทำลายกันขนาดนี้ มันจะเป็นความละเอียดอ่อนขนาดไหน ขนาดของพุทธะ ขนาดของศาสนธรรมของเรา ในศาสนาพุทธสอนถึงขนาดนั้นนะ ถึงที่สุดแล้ว สอนให้พระนี่ต้องทำลายตัวเองนั่น แล้วจะเป็นพระจริง พระจริงคือเป็นความรู้สึทักของใจดวงนั้น แต่ความเป็นเห็นของใจนี้ มันเป็นเห็นของภายนอก ถึงจะต้องไม่พาสั่งนี้ไปเกิดอีกเลย

ถ้าทำลายอวิชา ทำลายภวาสวะ ทำลายถีนกำเณศ ภวาสวะคือฐาน คือถีนกำเณศของใจ ใจนี้มีถีนกำเณศอยู่ที่ไหน มีความรู้ที่ไหน มีญาณ มีฐานที่ไหนให้ความคิดนี้แสดงตัวออกมาได้ สิ่งนั้นเป็นถีนกำเณศของใจ ถ้าทำลายฐาน ทำลายถีนกำเณศของใจ ทำลายผู้รู้ ทำลายพระของเรา เห็นไหม พระพาทเกิด แล้วก็เกิดในวิมุตติ แล้วก็จะไม่เกิดอีกเลย

ถึงว่า พระพาทเกิดแล้วก็เกิดในวัฏฏะ กับพระพาทเกิดแล้วเรากันคว้าพระของเรา แล้วเราจะไม่เกิดอีกเลย เอวัง